

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Clani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za neclane po štiri krome na leto; za pol leta dve kromi;
za četr let eno kromo; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne pelit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 10. junija 1902.

Poštno-bran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Šest izbornih trav na njivi in
travniku.

1. Pasja trava je trpežna trava, ki dela goste šope v rušini z močnim sveže zelenim listjem, izmed katerega poganjajo 60 do 100 cm visoke močne bilke naravnost navzgor. Močno v stran strleče stranske vejice nosijo v klopčič zvite klaske s tremi do štirimi cvetki, ki cveto meseca majnika in malega srpana; zrnje dozorelega klasja pleve le na lahko obdajajo.

Pasji travi se prilegajo vsakoršna tla in vsaka lega, v čast ji je, ker daja velike množine zelo dobre piče in tudi po košnji in paši si urno zopet pomore kviško.

Ne škoduje ji tudi senčnato drevje, zoperstavlja se krepko tudi suhi in dobra je tudi za močvirni in šotni svet. Imeli bi jo vzeti po nekoliko v vsako zmes, tudi za dveletne travnike.

Ker je seme precej drago, ker da obilno košnje in ne odpade tako rado, zato priporočamo pasjo travo onim, ki čutijo veselje za to, da jo zasejejo čisto samo in pridelujejo seme.

2. Ravno tako izvrstna, povsodi rastoča travniška bilnica ali kostreba je vstrajna rastlina, cvete ob istem času s pasjo travo, ima

mного stranskih odrastkov s krajšimi, okroglimi bilkami, gladkimi listi in po konci stoječim latom. Veje latove si stoje nasprotno in njih podolgasti klaski so brez res. Travniška bilnica je bolj za vlažna nego suha tla, vspeva pa tudi na poslednjih v krajih z vlažnim podnebjem in mokrotno lego prav dobro; posebno dobro služi kostreba tudi kot izvrstna paša na šoti in močvirju. Niti kot seno, niti kot paša ne stoji kostreba za drugimi travami, zelo dobro prenaša zimo, sploh dolgo časa trpi in veliko pripomore, da so košnje bolj enakomerne.

3. Francoska pahovka (ljulika) raste in cvete rožnika in malega srpana; s svojimi neštevilnimi listi, ki poganjajo iz korenin, dela gosto spodnjo travo, 120 cm visoke bilke pa tvorijo bogato gorenjo travo. Francozinjo na prvi pogled spoznaš po dolgem, precej stisnjenem latu in po dolgi resi in strli daleč ven iz vsakega klaska. Francoska pahovka ljubi nepremoker, močen svet, vendar pa tudi na suhih, zveznih tleh vspeva dobro, če so le pošteno obdelana in dobro gnojena ali z gnojnico škropljena. Ker njene korenine segajo globoko v zemljo, zato tudi hudo sušo dobro prenaša. Jemljite jo torej k vsaki travnati zmesi!

4. Travniška latovka ima plazečo koreniko, ki poganja dolge,

pokončne živice (razrastke), cvete rožnika ali v začetku mal. srpana in doseže 25—55 cm višine. Latove veje poganjajo na vretencu iz enega in istega mesta po tri do pet cvetkov. Travniška latovka, znana vsled svoje razširjenosti tudi pod imenom tratnica, se odlikuje posebno po ti lastnosti, da se krepko postavlja v bran i dolgi suši i hudi zmrzlini. Zato je posebno primerna na lahki, suhi, tudi na lahko humozni zemlji in v suhih, solnčnih legah.

5. Navadna latovka ima hrpave listnate nožnice in cvete pozneje nego travniška latovka. Je tudi prav dobra trava, hoče pa precej moče in je zato bolj za travnike na težki zemlji, posebno, če se dado namakati.

6. Volnata pahovka tudi medena trava in mehka pahovka sta obe trpežni travi, prva cvete okoli kresa, druga o pasjih dneh. Lahko jih je spoznati na blede-rdečkasti barvi cele rastline in po tem, da sta na gosto obrastli. Latje je razprostrto samo med cvetenjem, sicer pa je sklenjeno. Medena trava res ne spada med najboljše trave, zato pa je zadovoljna tudi s slabšim, peščenim in močvirnim svetom.

Ekonom.

Pokončavanje stoklase v rži.

Stoklasa ljubi posebno mokrotnomrzla tla z neprodorno globino, dočim se na suhem polju pokaže le redko, k večjem v zelo mokrih letih, tedaj pa časih v tako ogromni množini, da še dandanes misli marsikak kmetovalec, da se je v stanu rž v prav mokrih letih spremeniti v stoklaso. Zlasti, ako v takih letinah rž spomladi stoji prav na redko, poganja v resnici stoklasa tako bohotno, da rž popolnoma zatopi. Sicer zastopajo nekateri misel, da se da takim redkim setvam z naglavno gnojivijo še odpomoči, češ, ker si vsled nje opomore slaba ržena rastlina, ki potem prekosi stoklaso, toda če rž spomladi stoji prav na redko, se bo pač po naših mislih težko kedaj posrečilo dobiti iz take njive le količkaj vredno žetev, zato je najbolj pametno, ako spomladi naletimo na tako žalostno njivo, vse skupaj lepo zeleno podorati, da dobimo vsaj prostor za jarino.

Nekateri priporočajo rž s plektivijo očistiti stoklase; to je popolnoma nemogoče, ker skoro ni možno obojega ločiti preje, nego se že lati pokažejo. Ako je stoklase v rži le malo, žanjimo rž, kar moremo zgodaj, da ne more stoklasa dozoreti in raztrositi svojega semena, s tem zabranimo vsaj za prihodnje plevelnost. Ako zgodaj žanjemo, je nezrelo stoklasino seme mej žitnim zrnjem še zelo lahko in ga je s čistilnikom prav lahko odstraniti.

Kar zadeva nenavadno dejstvo, da se celo na popolnoma očiščenih njivah ob mokrih letinah prikaže naenkrat veliko stoklase, si lahko razlagamo od tod, da stoklasa zelo dolgo obdrži svojo kaljivost. Leta in leta lahko leži seme v zemlji, ne da bi kalilo, ne da bi izgubilo kaljivost; če pa nastopijo okoliščine, kaljivosti zelo ugodne, dobimo naenkrat cele vojske stoklasine. Mnogi poskusi so pokazali, da gre lahko stoklasino seme skozi želodec in črevesje naših domačih

živalij, ne da bi izgubilo kalivno moč; neprebaljeno pride v gnoj, z njim na polje in tako nastane plevelna njiva.

Zato bi morali s stoklaso pomešano rž, ki jo krmimo, vselej zdrobiti (šrotati), da ji pač vzamemo kaljivost.

Sicer je pa tudi tukaj, kakor vedno, najboljšo sredstvo, da ohranimo zemljo čisto — dobro obdelovanje. Odpeljava preobilne vode, zatiranje kislin v zemlji z apnanjem, čisto semensko žito nam v kratkem odstranijo popolnoma ta nadležni plevel, posebno ako imamo pred očmi prej omenjene točke.

Živinoreja.

Teleta obolela na popku.

(Konec. Po Stenert-ovi „Sosedovi živinoreji“).

Osem dnij je preteklo, kar zbolijo pri Pajerju tudi drugo tele. Sicer še ni izgubilo teka, vendar je pa opazil gospodar Matija na popku za oreh debelo, vročo in bolečo oteklino.

„To krati se stvar ne bo tako hudo končala“ je menil proti svoji ženi, ko je odkril vročo in bolečo oteklino na popku. „Vendar pa vseeno pokličem soseda.“

Takoj pošlje k njemu hlapca in kmalu je sosed tu.

„Po mojih mislih se iz tega izcimim precejšna bula, ki se v malo dnevih odpre“, izjavi sosed. „Vendar se pa da dozorenje bistveno pospešiti, ako bi pokladali na oteklino kuhano laneno seme, kolikor moč gorke v majhni vrečici.“

„To storimo“, zagotavlja Matija. Noben trud nam ne bo prevelik. Ali pa se bula sama odpre, ali jo bo treba prerezati?“

„Najbolj pametno je, ako počakaš malce, da se oteklina nekoliko omehča in potem precej pokličesh zdravnika. Mali stroški, katere stane živinozdravnik, pač ne pridejo pri tako krasnem teletku v poštev.“

„Kaj ne, škoduje pa tudi nič, ako počakamo, da se bula sama odpre“, pozveduje Pajer, ki je bil jako pameten in tudi varčen gospodar.

„Tega bi ti ne svetoval“, ga zavrne sosed. „Čim preje se zo-reča oteklina prereže, toliko bolje. Ako se pa z britvijo predolgo čaka, tedaj se pokonča mnogokrat precejšen del kože in rana se slabo celi. Tudi ne more nikdo vedeti, je-li si ne poišče gnojina druge nevarnejše poti na zvonaj. Ako bi se gnoj razlil v trebušno votlino, bi bilo tele popolnoma izgubljeno.“

„Tega nočem poskušati“, odgovori Matija. „Raje takoj pokličem živinozdravnika.“

Sosed preišče še enkrat oteklino. „No do jutri vsekako še lahko počakaš“, pravi, končavši svoje preiskavanje. Danes mu dajaj še pridno obkladke s kuhanim lanenim semenom. Jutri pa bo nemara bula vže toliko omehčana, da se bo imela prerezati. Tudi se do jutri gotovo še ne prodre na znotraj.“

Pajarjev oče so bili s tem zadovoljni. Z veliko skrbjo so delali obkladke. Kadar prvi obkladek ni bil več dovolj topel, koj so ga nadomestili z drugim. Vsled tega marljivega ravnanja se je bula do družega dne vže znatno omehčala. Gospodar Matija se za to ni hotel dalje obotavljati. Zopet se pelje v mesto. Opoldne sta bila z zdravnikom vže doma.

„Bula je dovolj mehka“, odloči živinozdravnik. „Takoj jo odpre.“

V ta namen polože tele na mizo in zdravnik prereže oteklino z ostrim rezilom. Pol kavine žličke gnoja je priteklo iz nje.

„Kmalu bo bolje“, zagotavlja zdravnik. Gnoj je iztekel in napetost ponehava. Tudi mrzlica kmalu pomine. Rano izbrizgajte vsaki dan dvakrat s 1/2 odstotnim lizolom! V 8. dneh je potem vse dobro.“

Zdravnik izroči Pajarju majhno balončkovo brizgalnico in potrebni lizol. Gospodar je točno spolnil vse, kar mu je bilo naročeno. Vže drugi dan je tele rado sesalo in bilo veselo, čez osem dni je bilo popolnoma zdravo.

Predno pa zapusti živinozdravnik vas, poprosi ga Boštek, da bi stopil še v njegov hlev.

„Jaz imam tudi tele, ki bo leha na popku; mislim, da bo tudi treba rezati,“ govori Jurij. „Tele je sicer videti še čilo in zdravo, vendar pa se mi ne zdi varno dolgo čakati.“

Živinozdravnik rad usliši prošnjo, ko je pa bil s preiskovanjem pri koncu, je majal smehljajoč glavo.

„Ali popek še ni dozorel?“ vpraša dvomeč Jurij. „Meni se zdi vendar čisto mehke.“

„Lepo neumnost bi napravili, ako bi ta popek prerezali,“ odgovori zdravnik. „Uboga žival bi morala potem poginiti. Kar imate vi tu za bulo, ni bula, ampak kila.“

„Kila?“ se glasno čudi Jurče. „Jaz sem jo pa imel za gnojno oteklino.“

„Celo to oteklino lahko potisnem v trebuh,“ razlaga zdravnik na dalje.

„Ako sem celo stvar spravil nazaj, čutim prav določno okroglo odprtino v trebuhu, tako zvani kilasti obroč. Poleg tega ta oteklina prav nič ne boli.“

„Toda, kaj naj storim s počenim teletom, ki ima kilo?“ vpraša Jurče. „Bilo bi vendar-le škoda za lepo tele.“

„Najpriprosteje bo, ako mu daste obvezo,“ odvrne zdravnik. „Kila vam potem v prav kratkem času premine.“

„Kje pa naj dobim tako obvezilo?“ še enkrat vpraša Boštek. „Še nikoli nisem nobenega videl in si tudi ne morem predstavljati, kakšno bi bilo.“

Živinozdravnik napravi majhen zrisek na papir.

„Tako, sedaj razumem,“ vzklikne Jurij, ko je sliko natančno pre-

motril. „Tako obvezo mi prav lahko naredi sedlar.“

„Paziti morate pa, da se bo obveza vedno dobro prijemala“, zabičuje živinozdravnik. „Ako bi prišla preveč naprej ali preveč nazaj, bi ne imela nobene vrednosti več.“

„Na vse to bom natanko pazil, samo da izgine nadležna oteklina“, zagotavlja gospodar.

Še isti dan si je dal napraviti obvezo ali bandažo pri sedlarju. Ta je imela na onem mestu, kjer je bilo počeno mesto, za dlan širok, okrogel kos usnja. Ako je bil jermen dovolj pritegnjen je kila izgnila.

Ta obveza je ostala okoli 5 tednov. Ko so jo vzeli proč, tudi kile že ni bilo več. Na mestu kilastega obroča je bila sedaj samo še za naprsteč velika odprtina, pa tudi ta je zginila čez jeden mesec.

Živinorejec — računar

(Nadaljevanje.)

Sedaj pa k zgledu.

Nek gospodar ima 6 krav, ki ki tehtajo povprečno po 410 kg, vse skupaj torej 2460 kg, to živino mora prezimiti. V njegovem kraju trpi zima blizu 200 dni. Sloviti učitelj dr. Kühn priporoča, da ima dobiti krava na vsakih 100 kg žive teže in na dan po $\frac{1}{4}$ kg beljakovin v krmi, in po 1.35 kg tolsče in ogljikovih vodenov ali vsega skupaj 1.60 kg prebavnih snovij.

Naš gospodar bi torej za celo zimo potreboval sledečo množino krme kot prebavne snovi: 1. beljakovin $\frac{1}{4}$ ($= 0.25$) $\times 2460 \times 200 = 1230$ kg, 2. tolsče in oglj. vodenov $1.35 \times 2460 \times 200 = 6642$ kg ali prebavne snovi $= 7872$ kg.

To število 7872 kg smo dobili, kakor vidite, na ta način, da smo beljakovino, ki jo potrebuje 100 kg žive teže na dan pomnožili s skupno težo 2460 kg vseh 6 krav in potem produkt še s številom

krmnih dnij 200; ravno to smo storili s potrebno tolsčo in ogljikovimi vodenov in vse skupaj sešteli. To število je važno tudi za slučaj, ako hočemo izračunati koliko potrebujemo ob pomanjkanju navadne krme (kupljenih ali drugačnih) krmil in ako hočemo napraviti tako zvane krmilne norme.

Da preredi gospodar svojo žival ima na razpolago:

	množina v kg	suha snov v kg
1. prav dobro seno . . .	10,000	7,800
2. srednje dobra detelja (suha seveda . . .	2,500	1,967
3. pesa in kolerabe (oboje ga enako . . .	10,000	1,172
4. rženi zdrob (šrot) . . .	400	335
5. ovsena slama (za rezanico) .	2,900	2,393
skupaj .	25,800	13,667

Suha snov znaša tedaj 53% cele krmske mase. Procente najdemo, ako množimo suhe snovi s 100 in dobljeno število delimo s celo množino vseh krmil skupaj ($25,800 : 13,667 = 100 : ?$, torej $= 1.366,700 : 25,800 = 53$ [okroglo]).

V tej krmski zalogi se nahajajo sledeče množine prebavne beljakovine in prebavne tolsče ter ogljikovih vodenov;

	prebavnih belja- kovin kg	tolšče in ogljikovih vodenov kg	vseh prebavnih snovij skupaj kg	% prebavnih snovij v razmerju do vseh suhih snovij %
1. travniško seno ima .	740	4,300	5,040	64.6
2. suha detelja .	175	982	1,157	60.3
3. korenjstvo (pesa, kolerabe) .	120	1,040	1,160	98.9
4. rženi šrot . .	40	175	215	61.1
5. ovsena slama .	40	1,366	1,406	58.7
skupaj .	1,115	7,863	8,978	68.7

Ako primerjamo sedaj, koliko ima naš gospodar krmil na razpolago in koliko jih v resnici potrebuje, razvidimo takoj, da ima prebavnih beljakovin za 115 kg premalo, toľšče in ogljikovih vodonov pa za 1221 kg preveč. Primanjkujoče beljakovine mora nadomestiti z nakupom.

Pa bi kdo skomizgnil z ramenom in rekel: Saj ima naš mořakar za več nego 1200 kg preveč toľšče in ogljikovih vodonov na razpolago, te naj da živini in se bo redila, da bo veselje.

Le počasi prijatelj!

Rekli smo vže svoj čas, da beljakovine, ki nam ji manjka, delajo v živali meso in kri, toľšče in vodonani pa telo samo grejejo. Zato toľšča in vodonani ne morejo nikoli nadomestiti primanjklaja beljakovin, kajti tudi razmerje redilne vrednosti (t. j. razmerje beljakovin na eni k vsoti toľšče in ogljikovih vodonov na drugi strani), ki znaša v našem slućaju 1 : 7,2 nikakor ni ugodno in je vže čisto, čisto na meji dobičkonosne, ali bolje produktivne krmitve sploh.

Koliko je v gotovi množini krme prebavnih snovij, to izračunamo lahko na podlagi vže podanih tabel na dva načina, ali po celotni suhi snovi ali po celotni množini krme.

Po zadnjem načinu računamo takole: n. pr. koliko ima 10.000 kg travnišćega sena, ki ga ima na hlevu naš znanec v sebi beljakovin?

Odgovor: Tabela v zadnji števec našega lista nam pove, da je v 100 kg travnišćega sena 7,4 kg prebavnih beljakovin; 10.000 kg (= 100 × 100) ima torej 100 × 7,4 = 740 kg beljakovin.

Po prvem načinu bi ravno do tega zaključka prišli tako-le: na pr. v travnišćkem senu je (glej dolgo tabelo v zadnji številki „Nar. Gosp.“) v vsakih 100 kg sena po — 7,8 kg suhih snovi, in 7,4 kg prebavnih beljakovin, v

7800 kg suhe snovi, ki jih ima naš vzgledni gospodar je tedaj koliko (?) beljakovin. $7,8 : 7,4 = 7800 : ?$, torej $7800 \times 7,4 = 56720 : 78 = 740$ kg.

Prvi način računanja je veliko lažji in priprostejši. Pri vseh računih so desetinska mesta zaokrožena na dve mesti, zato pri seštevnanji lahko nastanejo malenkostne razlike. (Dalje prih.)

Starost konj.

Da je treba mladega konja, iz katerega hoćemo napraviti dobrega in trpežnega voznika, napreči kmalu, ž njim delati velikokrat, pa ne težko in z vso prizanesljivostjo, to je vsakemu konjerejcu staroznana resnica, ki je pa vendar tako važna, da je nikoli ne moremo prevečkrat povdarjati. Irec trdi po vsi pravici, da konj ni nikoli premlad za vprego, ako se le ne napenja čez njegove moći, pomenljivo pa maje z rameni, ako vidi mlečne zobe v gobcu jezdnega konja.

Konje, pri katerih ne moremo več brati let iz zobovja, imenujemo po navadi stare. Pri požlahtnjenih pasminah niso po 15—20 let stare živali čisto nič nenavadnega. Celo 20—30 let stari konji niso taka redkost, kot bi si kdo mislil. Zglede zelo visoke starosti nahajamo pri vseh onih konjerejih, ki si prizadevajo že pri kobili vplivati na telesni ustroj ali konštitucijo njenih potomcev. Tak zarod se vedno odlikuje pred onim, kjer vlada le nemarnost in brezbrizje. Tudi tam, kjer ume kupec mladih konj svoje živali njih silam primerno rabiti, smotreno krmiti, gojiti in ž njimi lepo ravnati, nahajamo stare konje. Nikari ne mislite, da bogvé koliko stane, ako podaljšamo konju življenje.

Nedavno mi je zatrjeval velik veščak o konjereji, da ima večina večjih konjerejcev ravno pri konjih prav malo dobičeka ali celo zgubo. Rekel je, da je samo enkrat na

letel na grašćino, ki ji je nesla konjereja na leto po 5% čistega; bila pa je to vzorna posest v Galiciji, znana daleč čez avstrijske meje po svojih dobrih oficirskih konjih. Kaj naj si torej mislimo o gospodarskem računu drugih ne tako vzornih konjerej?

Vzrokov slabega uspeha pri velikih konjerejah je več in ti nas ne brigajo dosti. Mi manjši posestniki konj, smo največkrat slabega vspeha sami krivi, ker konj ne rabimo prav in ž njimi slabo ravnamo. Kakšen dobiček je neki to, ako na teden s konjem nekoliko kronic več prišintarim, če pa zato konja toľiko hitreje izrabim in ga moram nadomestiti z drugim. V nobenem slućaju ne znaša večji zasluček toľiko, da bi mogel z njim kupiti novega konja. Pametnemu in usmiljenemu konjerejcu je tak krvavo zaslužen denar gnjusoba; zato pa pri njem konji tudi ućakajo starost. Poleg dobičeka ima tudi svoje veselje in stanovski tovariši mu skazujejo dolžno spoštovanje.

Na Anglešćkem po grajšćinah in farmah niso konji 25—30 leti nobena redkost. V Friburgu na Švicarskem je okoli l. 1870. 35 let star konj še čvrsto delal na polju. V istem času je živel blizu Geneve jezdec, ki je štel s svojim konjem vred precej nad 100 let.

Robin, arabskega pokoljenja, izključno jezdní konj, je bil v svojem 30. letu še eleganten kočijni dirjać. Zdaj je star 33 let, ne dela več in dobiva krmo zastonj, videti je pa, kot bi hotel — živeti še 33 let. Na zidu vojašćkega hleva v Edinburgu stoji na kameniti plošći napis, ki pripoveduje o nekem častnišćkem konju; ta je potoval l. 1856. iz Škotske domovine v krimsko vojsko, po konćani vojski je prišel nazaj na Anglešćko v Edinburg, kjer je doćakal 56. leto življenja, dokler ni poginil od starosti in bil zagreben za ondotno vojašćnico.

Vrtnarstvo.

Ravnanje z oleandrom.

Oleander mora imeti veliko solnčne gorkote in svitlobe, tudi ga je treba bogato zalivati, dalje mu je potreba obilno gnojiti s kurjekom, s predelanim konjskim gnojem ali z razredčeno gnojnico. Pred naravnostnim ali direktnim dežjem pa moramo oleandre čuvati. Preko zime jih spravimo v svetli suhi kleti, ne pa v temni in vlažni, kajti v taki bolehajo in se suše.

Vrtnice kalijo

še-le v drugem letu, ko smo jih vsejali. Da bi kalitev pospešili, za to nimamo nobenega pripomočka. Vrtnično seme je treba jeseni, ko ga dobimo iz divje rože ali šipka vsejati ali stratifikovati, to se pravi, narediti ž njimi tako, kakor dela vrtnar z večino drevenega semena. V ta namen vzamem glinast lonec ali lesen zabojček in nasujem na dno vlažnega peska, na to pride tanka plast ali bolje vrsta semena, na njo zopet pesek, seme in tako naprej do vrha.

Tako napolnjeno posodo zakoplemo potem še v jeseni v vrtu kake pol metra globoko. Stratifikovano seme se naslednjo spomlad vseje v dobro gnojene in obdelane gredice ter se pokrije s črno vrtno prstjo.

Vrtnice okulujemo

ali cepimo na oko po leti. Podlage ali divjaki morajo biti zdrave in močno sočnate, to lahko pospešimo s tem, da jih osem dni pred cepljenjem močno zalivamo. Zlahtna mladika naj bo odrezana od brsta, ki je svetel, popki (očesa) napeti, najboljši so iz sredine. Kot vezilo nam služi rafijevo ličeje, volna in bombaž. Pri krajševanju mladike po cepljenju mladike naj se opusti, ker provzroča samo zastajanje sokov. Za okulovanje je najbolj pripraven

kak oblačen dan, večerne pa tudi prve jutranje ure. Cepilni nož mora biti prav oster.

Gomolje perzijskega korčka (Cyclamen persicum)

je najbolje saditi tako, da pride polovica pod, polovica nad zemljo. S tem dosežemo veliko boljši vspeh, kakor pa če vtaknemo gomolj popolnoma v zemljo. Cvetni lonci morajo vodo dobro propuščati in prst mora biti gozdna in listnata in pomešana s peskom, če mogoče naj se dene v zmes tudi nekoliko drobcev apna; zalivamo pa z vodo, v kateri so osem dni ležale rožene oblične. Evropejski domači korček pa vspeva in raste najboljše 2 cm globoko vsajen.

Splošno.

Katero drevje je pripravno za gnojišča?

Gnojišča obsajati z drevjem se ne priporoča samo zato, ker jih s tem kolikor toliko zakrijemo in olepšamo, ampak veliko bolj iz zgolj praktičnih, gospodarskih nagibov; hitro rastoče drevje in grmovje ima namreč nalogo oslabiti moč solčnih žarkov do gnoja ter s tem delovati nasproti izsuševanju in prenaglemu razkroju gnoja.

Kadar izbiramo drevje v ta namen, moramo pomisliti v prvi vrsti, da mora tako drevo prenesti dobršno množino gnojnice, da mora napraviti gosto, pa široko krono, urno rasti in spomladi zgodaj pognati listje.

Vsled tega nimamo Bog zna kako veliko izbirati ampak smo precej omejeni. Kakor nam skušnija kaže, bi bila za gnojišča še najboljša ta-le drevesa:

1. Beli jagned ali beli topol. Ta sicer ne dobi ravno zgodaj listja, zato pa prenese prav zelo močno gnojenje. Seveda, kakor nobenega družega drevesa tudi jagneda ne smemo postaviti ravno sredi gnojnice. Ako je gnojišče

obzidano ali celo popolnoma zidano, potem naj stoji drevje le lepó 1¹/₂—2 m proč od temeljnega zidovja, kajti sicer nam napravijo drevesne korenine v kratkem času razpokline v zidu.

2. Navadni črni topol. To drevo ni samo za gnojnico neobčutljivo, ampak raste v njeni bližini še bujneje.

3. Vrba. Najbolj priporočajo navadno belo vrbo, ki urno zraste v veliko, široko drevo, ki posebno v svoji podvrsti kot rmena vrba nudi kaj prijazno podobo, dasi tudi je njena senca precej svetla.

4. Velikolista lipa.

5. Divji kostanj navaden ali še lepši rdeči.

7. Siva jelša. Ta je posebno pripravna tedaj, kadar je zemlja okoli gnojišča vže sama ob sebi bolj mokrotna in precej težka, kakor beli jagned, prenese tudi jelša velike množine gnojnice.

Ako naštetó drevje nasadimo po opisanem načinu najboljše na južni strani gnojišča, tedaj vspevajo prav dobro in v kratkem poplačajo trud z varstvom, ki ga dajejo gnoju in ki pomeni za nas toliko kot večji pridelki ali gotov denar. Gozdovnik.

Kako zamorimo plesnobo v kleti?

Plesnobo v kleti zamorimo ali vsaj zabranimo, ako vse predmete, ki se jih je plesenj že lotila, posebno pa stene lepó obrišemo in potem v zaprti kleti na več krajih zažgemo po nekoliko žvepla najboljše v skledicah, ki jih rabimo za vodo pri cvetnih lončkih. Žveplena para naj bo vsaj 24 ur zaprta v kleti, da dobro deluje. Ako se plesenj zopet prikaže, je treba ravnanje ponoviti. Gotovo pa je, da ako dva do trikrat zažveplamo, plesenj za dolgo izgubi veselje nam delati sitnosti. Ko je žveplo zažgano, vrata in okna zaprta, morajo vsi ljudje klet zapustiti.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 39: J. Z. pri P. ob j. žel. Ali bi kazalo meseca julija zraven ajde posejati tudi travino seme, da spremenim njivo v travnike, ali moram s sejanjem do spomladi počakati?

Odgovor 39.: Travino seme posejete prav lahko ob enem z ajdo, samo morate popred svet dobro obdelati ter pri sejanju pazljivo ravnati. Najpred morate posejati ajdo in to prisuti, potem pa še-le travo; kajti če posejete vse naenkrat in z brano povlečete, pride travino seme pregloboko. Da bo travino seme gotovješe in močno poglalo, morate vso njivo potem, ko ste jo še s travnim semenom posejali, z valjarjem povleči. Tako zravnate vse z brano napravljene jarke ter pokrijete vse seme z zemljo ter je k isti pritisnete.

Vprašanje 40.: J. Z. pri P. Ali se sme za sesajoča teleta rabiti pšenična moka namesto ržene ali pa ovsene?

Odgovor 40.: To smete storiti.

Vprašanje 41: F. H. v K. Ali se mora čiščeno vino, izvzemši filtrirano ali precejeno, takoj potem, ko se je čistilo vsedlo, pretočiti? Ali ni boljše če se dalje časa na miru pusti?

Odgovor 41.: Kakor hitro se je čistilo sésedlo in je vino čisto, se ga mora takoj v drug ali pa tudi v isti, seveda popred dobro izpran sod pretočiti, drugače se lahko pripeti, da se gošča zopet nekoliko vzdigne, kar se pripeti posebno tedaj, če je vino še mlado in če se je čiščenje vršilo v takem času, ko se vino kaj rado kali, kar se zgodi posebno spomladi meseca marca in maja, ko vino vnovič kipi.

«Gospodarska Zveza» priporoča svojim članom: Hudaklinov meh za žvepljanje trt. Žvepljalnik „Rex“ najnovejši sistem. Škropilnice za galico. Kose, vsake velikosti, cene, pa dobre.

V Buzetski občini v Istri je še do 18.000 htl. črnega in 28.000 htl. belega vina na prodaj. P. t. gostilničarji in drugi interesentje naj se obrnejo na županstvo v Buzetu ali pa na tamošnje društvo za „štednju i zajmove“, katero posreduje prodajo neposredno od producenta.

Salame ogrske 1.70 gld., domače iz šunkna 1.20 gld. domače 1 gld., dunajske 80 kr. Šunka brez kosti (Rollschinke) 90 kr. in 1.10 gld., suho meso 70 kr., suba slanina 70 kr., glavina brez kosti 40 kr. kilo, velike kranjske klobase po 18 kr. in drugo pošilja od 5 kil naprej po povzetju in sicer le dobro blago **Janko Ev. Sirc v Kranju.** (150) 12—3

Priporoča se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov. Edini domači zavod te stroke: **Ljubljana, Medjatova hiša.**

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 15 do 20 kr. in Refoška liter od 20 do 23 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Veleposestvo najlepše na Spod. Štajarskem se zaradi bolehnosti posestnika proda za 80.000 kron. Pogoji ugodni. Dopise sprejema uredništvo tega lista. 147 6—6

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce prav lične in dr.

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) a) Razprodaja zajamčeno pristno vino, napravljeno iz grozdja svojih članov po novem franc. načinu po 30 kron in višej 100 litrov loco Postojna, bolj trda kislasta vina rudeče in belo (kakor cviček) iz hribov pa po znatno nižej ceni.
b) Posreduje p. n. kupcem, ki želijo kupiti pristno vino po nižej ceni od 24 kron naprej nakup in odpošiljatev.
- 3.) Prodaja iz svoje trtnice na Portalis in Monticolo požlahtnjene trte, beli burgundec, zeleniko, zelen po 14 vinarjev komad.
- 4.) Prodaja iz svoje zaloge tudi pristni „tropinovec“, vzorec in cene na zahtevanje.

Oglas iz Istre! „Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorujejo se na to trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika dr. Kureliča.

Več tisoč sadnih divjakov

2—4letne in nekaj sto komadov hrastovih sadik kupi kinetij. podružnica na Rakeku.

Kmet. društvo v Vipavi prodaja ohranjen stroj za cepiti trte po znižani ceni.

Ročnih žvepljalnikov (Hudaklinov meh) ima še nekaj v zalogi izumitelj Jos. Hudaklin št. Jernej. Dolenjsko. Komad 4 krone 50 vin.

50.000 kron znaša glavni dobitek srečk gledaliških igralcev. Opozarjamo naše častite bravce posebno na to, da bode srečkanje nepreklicno dne 19. junija 1902 in da vse dobitke prodajalci po 10% odbitku v gotovem denarju izplačajo.

S e j m i.

Na Kranjskem:

11. junija v Senožečah.
13. „ v Starem trgu pri Poljanah Polhovem Gradu, Bruniku na Hotemežu, Zdenski vasi v Trebnjem in Žireh.
14. „ v Hotederšici.
15. „ v Dobu, Kočevju, St. Vidu pri Zatičini in pri Vipavi in Jagnenci.
16. „ na Premu in v St. Vidu pri Blokah.
18. „ v Zalogu.
19. „ v Rovišah.
21. „ v Moravčah in Lašičah.
23. „ v Bučki in Tržisi.
24. „ v St. Jurju pri Svibnjem, Črmošnjicah, Matenji vasi, Drnovem, Loki, Bistrici (Bohinju), Rovtah (Planinski kant.) Mirni, Česnjicah, Ribnici, Višnji gori, St. Jurij.
27. „ v Strugah pri Cirkvi.
28. „ v Radečah.
30. „ v Dvoru, Šentjanžu (na Dolenjskem) pri Radečah, Mozeltu, Zagorju (za Savo), Mirni peči, Mali gori pri sv. Mohorju in Rakeku, Ljubljani in Trnovem.
1. julija v Črnomlju, Velikem grabnu, Žireh.
2. „ v Šent. Gothardu, Srednji vasi in Kočevski reki.
4. „ v Polšnjiku, Slačjem vrhu in na Travi.
5. „ v Vidmu poleg Krke.
9. „ v Tirni.
10. „ v Žužemberku.

Na Štajarskem:

13. junija v Brežicah pri sv. Duhu, v Ločah, St. Janžu (pri Taberzi) Rogatcu, Žavcu.
15. „ pri sv. Barbari, Kostrivnici, Mozirji, Lambahu, na Planini, pri sv. Rozaliji.
21. „ v Bučah, Vrenska gorče in Šmariju pri Jelšah, Poličanah.
22. „ St. Jurju ob juž. železnici, Sevnici (na Savi), Šoštanjcu.
24. „ v St. Jurju (pod Tabrom), Konjicah, na Laškem, pri sv. Lenardu (slov. Gor.), Podsredi (Hörberg), Setalih, Strasi in na Ljubnem.
29. „ v Gomilnici.
30. „ v Olimlji, Rajhenbergu in Spodnji Polskavi, Zrečah.
2. julija pri Novi Štifti (na Ptujski gori), Petrovčah, na Tinskem, sv. Tilnu in v Vildonu.
4. 5. „ v Vidmu, Marnbergu, Vojniku, Rečici in Spod. Kostrivnici.
7. „ v Lembergu.
8. „ pri sv. Jurju v Svičini.
10. „ v Dobovi.

Na Koroškem:

14. junija v Oberdravberzi.
16. „ v Traberku in Grajfenberzi.

24. junija Gutštanji.
28. „ Grajfenberzi.
30. „ Pontablu.
2. julija v Koplji.

Na Primorskem :

13. junija v Medeji (Karm. k.), Kobaridu (za živino in blago).
16. „ v Pavjeru.
23. „ v Komenu.
24. „ Ajdovščini, Št. Evani Devin, Boljunci za blago in živino.
25. „ v Karminu (2 dni).
28. „ Kastelnovi (Nov. gr.).
29. „ v Ospu.
30. „ v Terčetu (Videm. kant.) in Št. Petru (Videm. kant.).
3. julija v Brezovci.
4. „ v Rifenbergu.
5. „ v Jelšanah.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Potrebe trgovskega stanu.

„Slovenec“ priobčil je zanimivo razpravo o vprašanju „Zakaj Slovenci niso podjetni“ iz peresa častitega g. Antona Oblaka iz Srednje vasi v Bohinju. V posnetku priobčujemo izvajanja gosp. Oblaka, tičoča se naše trgovine.

„Kakor za gospodarstvo in obrt“, pravi g. Oblak, „je važno poznavanje tujih razmer za trgovino. Trgovina je menjavanje blaga.

Da se to menjavanje ugodno za narodni razvoj doseže, je treba natančno poznati, kaj tuja dežela proizvaja, da se tako odstrani prekupovanje, ki tujemu blagu zvišuje, domačemu ceno znižuje, ter način, kako najbolj ugodno to menjavanje izvršiti. Trgovina s tujimi deželami je skoro izključno v tujih rokah. Tu se najbolj pozna, kako smo zaostali. Proizvajamo še dosti blaga, pa ne vemo, kam z njim. Naš fižol, krompir, les, pletenice, škafi, sir i. t. d. gre le po tujih v jutrove dežele in na Francosko.

Ko bi dobro poznali tuje dežele, bi lahko naši podjetniki sklepali sami pogodbe s tujimi veletržci, pa bi ves dobiček doma ostal. Marsikatera stvar, ki se doma zavrže, bi se dala ugodno

porabiti. Akoravno ima naša država v vseh večjih svetovnih tržiščih svoje trgovske zastopnike, je to za nas, ki tudi k tem stroškom prispevamo, skoro brez koristi. Gotovo je tudi, da bi se ob direktnem prodajanju pri izdelovanju veliko bolj gledalo na kvaliteto in dobro ohranjenje, ko bi bilo vsem očitvidno, koliko več se na ta način izkupi. Za sadje bi lahko petkrat toliko dobili, sočivje veliko dražje prodajali in več prodajali, ko bi nekoliko bolj pazili. Tujcu je še ljubše, če je blago pomanjkljivo, slabo opravljeno in ohranjeno, da more ceno tem bolj pritisniti. Sami pa hitro očistijo in popravijo blago v svojih shrambah in čistilnicah ter kot blago prve vrste postavijo na trg z najvišjimi cenami, katero so za slepo ceno kupili od naših revežev.

Blago, katero potrebujemo, pride ravno tako le po tujih rokah, katerih se vselej precej prime, do nas. Poglejte, koliko storijo tuje tvrdke za razvoj svoje trgovine! Svoje zastopnike pošiljajo v vse kraje ponujat blago in proučevat razmere. V Kino in Avstralijo jim pot ni predaljna. Ravno vsled svoje podjetnosti so v zadnjem času Nemci pridobili toliko moč in vpliv v vzhodnih deželah, posebno Mali Aziji in Mezopotamiji. Nemški trgovci so pripravljali pot nemški politiki. Koliko Slovencev je šlo v Egipt in Palestino ponujat naš les in na Francosko sklepat kupčijo za fižol? Veliko se je trudil dr. Pečnik v Aleksandriji, da bi lesno kupčijo spravil v domače roke; bilo je zastonj, niso si upali. Znano je, da imajo bratje Čehi bogato industrijo.

Ako bi mi odprli češkim izdelkom direktno pot v naše dežele, bi se tudi Čehi potrudili za razpečavanje naših surovin in izdelkov. Isto velja za Poljake in Slovake.

Ako se natančno poznajo druge dežele in izdelki domačih krajev, se kmalu dobi pogum in način to

kupčijsko zvezo izvršiti. Ker eden vsega ne zmore, se delajo konzorciji, snujejo zadruga, napravljajo skladišča, kjer blago likajo in zboljšavajo, — začne se prava trgovina.

Zadnjič smo brali, koliko je Slovencev v Ameriki postalo milijonarjev. Videli so tujo podjetnost, kar jim je vzbudilo lastno delavnost — in šlo je.

Da se temu velikemu zlu odpomore, bi morale skrbeti v prvi vrsti vlade, kojih glavna dolžnost je, jednako skrbeti za srečo vseh narodov.

Potrebovali bi od vlade dobre trgovske šole, morebiti še bolj, kakor slovenskega vseučilišča.“

Trgovske novice.

Povišanje cene milu so sklenili milarji na Dunaju in sicer za 4 krone na 100 kg. Utemeljujejo ta svoj sklep s tem, da so znatno poskočile cene raznih mastij.

Trgovina z Ogersko je letos meseca aprila za 1.7 milijonov kron za tostransko polovico ugodnejša, nego je bila lani aprila. Uvoz iz Ogerske znašal je aprila 68.8 milijonov kron, izvoz na Ogersko pa 74.6 milijonov kron.

Obrt.

Popis obrtnih obratov.

Vsled zakona z dne 18. januarja 1902, drž. zak. št. 21, se ima letos izvršiti popis obrtnih in kmetijskih obratov, s popisom pa se je pričelo dne 3. junija.

Da zadobi popisujoče oblastvo že popreje pregled o tem, kje da se nahajajo obrati, ki se imajo popisati, dobil je vsak hišni posestnik po eno ali tudi več takozvanih predhodnih poizvedbenic.

Izpolnjene se od hiše do hiše pobirajo po popisovalnih komisarijih.

V področju mesta Ljubljane bodo popisovanje vršili štirje popisovalni komisariji in jeden preglednik.

Komisarji in preglednik bodo imeli posebne izkaznice, da se morejo v slučaju, če bi kdo dvomil o njihovej uradni lastnosti, izkazati.

Popisovalni komisarji in pregledniki so po obljubi dolžni strogo molčati o tem, kar so izvedeli pri popisovanju.

Ne popisujejo se samo zglašeni in koncesijonovani obrati, ampak tudi tisti obrtni opravki, katere kdo izvršuje brez pravice; nadalje opravila tistih, ki delajo doma za kakega mojstra, ne da bi bili njegovi pomočniki.

Da pa se ljudje ne bodo branili popisovalnim komisarjem po-

vedati, če se s kakim obrtom pečajo brez pravice (patenta), zato je v postavi posebej določeno, da se na podlagi poizvedb tega popisovanja nikdo ne sme preganjati in kaznovati zaradi prekršenja obrtnih predpisov, in da se ravno tako nikdo ne sme naznaniti davčni oblasti.

Popisovalnega komisarja ali preglednika, ki bi ravnal proti temu postavnemu predpisu, ali ki bi sploh strogo ne molčal o poizvedbah, ali se na kak drug način pregrešil zoper svoje dolžnosti, sme in mora politično oblastvo kaznovati z denarnimi kaznimi do 200 kron ali z zaporom do 8 dni.

Ker pa ravno postava sama varuje občinstvo vsakega preganjanja od strani obrtne ali davčne gosposke, zato tudi od vsakega zahteva, da se ne odtegne popisu in da se ne brani dati komisarjem ali pregledniku zahtevanih pojasnil.

Ako bi se kedo popisu odtegoval, dal napačna pojasnila ali pa kaj zamolčal, tedaj bi ga politično oblastvo kaznovolo z globo do 50 kron ali z zaporom do pet dni, če bi se denar ne dal izterjati.

Popisovanje ima služiti izključno le v statistične namene, zato pa se pričakuje, da bode popisovalne listine vsakdo izpolnil vestno in resnici primerno.

ZADRUGA

O kmetijskih konsumnih društvih na Ogerskem.

(Konec.)

6. Glavni pogoj in edina možnost, da bo konsumno društvo uspevalo je ta, da ne prodaja na upanje, da navadi ljudstvo, da blago takoj plača in da prodaja le udom, ki imajo deleže. S tem bo spodbadala obotavljajče, da pristopijo, vedno več bo obratnega kapitala in to je za društvo samo z ozirom na to dobro, ker je tako menj obdavčeno. Četudi so oštirji in kramarji skozi desetletja navajali ljudstvo jemati „na puf“, vendar se da zopet privaditi, da kupuje za gotovo. Posojanje je za neko vrsto ljudij najlažje sredstvo, da pahne kupovalce v dolg z vsemi njegovimi posledicami. Da se prodaja samo zadružnikom je tudi važno, in je treba strogo gledati na to.

To načelo odgovarja zdravemu zadružnemu duhu in le s takim postopanjem moremo najbolje zavračati nasprotno ugovore tekmujočih prodajalcev, katerim s tem dokažemo, da društvo zastopa le koristi svojih članov, za druge pa se čisto nič ne briga.

To načelo vzgaja članove, da pridejo do zavesti celokupnosti,

edinosti, da so varčni in vedo ceniti združene moči. Zadruga nima namena, da bi preskrbovala članovom prav ceno, takorekoč darovano robo, ne, prodaja naj dobro, nepokvarjeno blago po pametni ceni. Ono nizko ceno, ki se tolikrat povdarja in tolikrat zahteva, bomo dosegli šele tedaj, kadar bo pri velikem številu društvenikov društveno premoženje naraslo tako, da bo mogoče en del njegov porabiti za znižanje cen. Ne samo, da je slabo blago vedno dražje od dobrega, ljudje po navadi od društva tudi mnogo več zahtevajo, nego od trgovca: ja, ta čudni svet je naravnost vesel, ako more kako stvar nekoliko obgodrnjati.

7. Z veliko pazljivostjo je ravnati z vsemi onimi zadružnimi panogami, kjer imamo opraviti z oblastjo. Zato naj se take panoge, kakor prodaja mesa, pijače, tobaka itd. ne jemlje takoj od začetka v zadružni delokrog, ampak šele pozneje in če imamo zato sposobnega poslovodja ter se tudi nadzorniki krepko zavedajo svojih dolžnostij.

8. Z veliko opreznostjo je treba ravnati pri naročanju blaga.

Treba je pomisliti in priti na to, kaj da hočejo imeti ljudje društvene okolice, da se ne naroča nepotrebno blago. Ne kar je všeč poslovodju, kar ljudje zahtevajo, to naročimo. Blago, ki leži po skladiščih, se kviri in konsumno društvo nima tega namena, da bi mu veliko mrtvega kapitala ležalo na kupu, ampak mu je to le v veliko škodo. Zato so najbolj čila in zdrava ona društva, ki nimajo prav veliko, pač pa tako blago, ki se splošno zahteva.

9. Pri naročbah, posebno pri večjih je dostikrat prav težavno odločiti se za vir, kje naj naročimo. V začetku dado veliki trgovci dobro blago na upanje in še le če zadruga ne plača, pošljejo slabejše blago; ako se zadruga vsled tega pritoži, jo kratkomalo prisilijo k plačilu in to jo lahko spravi v hude škripce. Zato je prepotrebna neka zveza, ki varuje posamezne zadruge propada in jim posreduje nakup blaga. Zadruga bodo pa zvezo le na ta način okrepile, ako se je v kolikor moč velikem številu oklenejo in ji tako naročila olajšajo, spolnijo in pocené.

10. Velika nevarnost za kon-

sumna društva so potujoči agentje; teh ne vabi samo dobiček, ne samo obesili bi radi svoje blago na vrat zadruzi, oni prihajajo čisto naravnost z namenom, da bi zadruzo uničili. Ni čuda, ako se zadruza, ki se je enkrat opekla, pri takem agentu, boji takega, kot živega vruga. Zadrzna zveza, ki posreduje nakup blaga, nas dela od vseh agentov popolnoma neodvisne.

11. Kakor vže omenjeno, postane društvu poguben tudi nevešč poslovođa. Ako nespametno naroča, ako preveč naroča, lahko spravi društvo v nevaren položaj; ako ne naroča pravočasno, ne dovolj in ne pravega blaga, odtuji društvu kupce. Mnogi poslovođje so žal neprijatelji društva, ker igrajo s trgovci, kramarji in potujočimi agenti pri eni mizi in tako delajo na pogin društva.

To so glavne misli, ki jih je treba imeti pred očmi, kadar se konsumno društvo ustanavlja ali ustanovljeno vodi. To so dejstva, povzeta iz skušnje, zato naj služijo v nauk vsem onim, ki name ravajo ali želijo ustanoviti kak podoben zavod.

Stanovske kmetijske zadruge.

(Konec.)

Ustanovitev in pravila.

§ 10. Določbe, o ustanovitvi kmetijskih stanovskih zadrug, kakor tudi o sestavi in vsebini združnih pravil, se pridružujejo deželnemu zakonodajstvu. Pravila, katera mora potrditi politična deželna oblast zaslišavši deželni odbor, morajo zlasti imeti predpise o: a) pravicah in dolžnostih združnikov; b) o organih zadruge in njih pravicah; c) o združnih zborih; d) sedežu zadruge; e) zahtevah za veljavno sklepanje; f) postavljanje združnih katastrov; g) o imenovanju in odpustitvi združnih uradnikov; h) o vzrokih, iz katerih se more volitev odkloniti in posledicah neopravičene

odklonitve; i) načinu razglasov zadrug; k) poslovnem redu in l) računstvu.

Področje.

§ 11. Področje kmetijskih stanovskih zadrug je omejeno po v § 2 določenem njihovem namenu. Načeloma je izključena vdeležitev stanovskih zadrug pri podjetjih katere koli vrste, tedaj posebno vdeležitev pri pridobitnih in gospodarstvenih zadrugah ali posojilnicah z dajtvijo doneskov ali prevzetjem deležev ali zaveznostij. Tem zadrugam pripadajo posebno po določbah, ki se naj dajo po deželnem zakonodajstvu in po pravilih, sledeče naloge:

a) posredovanje nakupa od združnikov v njih obratu potrebovanih gospodarskih potrebščin;

b) posredovanje prodaje gospodarskih pridelkov zadruge, posebno tudi za oskrbovanje potrebščin za vojsko;

c) vzpodbuja za ustanavljanje in pospeševanje, kakor tudi nadzorovanje pridobitnih in gospodarskih zadrug za napravo magazinov in zalog za shrambo in skupno prodajo gospodarskih pridelkov, dalje za napravo kletij, mlekarnic, klavnic, pekarij in drugih za skupno pridelovanje in porabo gospodarskih pridelkov določenih podjetij;

d) izpodbuda za ustanavljanje in pospeševanje zadrug in drugih združeb, ki imajo nalogo gojitev kmetijstva in gozdarstva ali drugačno povzdigo gospodarskih razmer kmetovalcev in gozdarjev;

e) vzpodbuda k ustanavljanju novih in pospeševanju ali združenju že obstoječih posojilnic, posebno Raifeisnovih radi goje oselnega in lombardskega kredita;

f) posredovanje med združniki in deželnimi hipotečnimi bankami pri prevzetju neodpovedljivih hipotekarnih posojil, ki so podvržena prisilni amortizaciji;

g) posredovanje konverzije višje obrestnih v nižje obrestne, odpovedljivih v neodpovedljive, pri-

silni amortizaciji podvrženih hipotekarnih dolgov;

h) sodelovanje pri organizaciji, oskrbovanju in zaznamenu cen gospodarskih borz in trgov, kakor tudi privzemanje članov stanovskih zadrug k razsodiščem produktnih borz v okviru tačasno obstoječih določb glede organizacije borz;

i) sodelovanje pri izvršitvi zavarovanja za življenje, bolezni, nezgode, invaliditeto in starost oseb, ki imajo posla pri kmetijstvu in gozdarstvu, kakor tudi sodelovanje pri izvršitvi zavarovanja zoper ogenj, točo in zavarovanja živine, slednjič sodelovanje pri izvršitvi deželnokulturnih zakonov, v kolikor se stanovska zadruza privzame k tem nalogam po posebnih določbah;

k) pospeševanje gospodarstvenega šolstva, kakor tudi prirejanje predavanj in shodov v svrhu povzdige kmetijskega znanja;

l) oskrbovanje kmetijske statistike;

m) izkazilo dela in posredovanje, kakor tudi vredba pogodb z kmetijskimi delavci z izdajo pogodbenih formularjev itd.

n) skrb za izvršitev nadzovanja semen in za občevanje združnikov s kmetijskimi preskušališči;

o) posredovanje pravnega zastopstva za združnike;

p) ustanovitev razsodniškega odbora za prostovoljno poravnavo sporov, ki nastanejo med združniki člani in njih pomožnimi delavci iz delavskega in mezdnega razmerja ali med zadruzo in njenimi člani ali med posameznimi člani;

r) vzpodbujanje ali pospeševanje zlaganja zemljišč, kakor tudi podpora pri izvršitvi melioracij (drenaž, namakalnih naprav itd.)

Kmetijske stanovske zadruge imajo pravico, podajati mnenja in predloge v vseh zadevah, ki se tičejo stanovskih in gospodarskih interesov, do državnih ali avtonomnih oblastev na njih poziv ali

iz lastnega nagiba. Pri odredbah države ali avtonomnih korporacij v pospeševanje zemljedelstva, posebno na polju subvencij in melioracij naj sodelujejo po določbah, ki so načelno v to določene ali so se v posameznem slučaju natančneje dogovorile.

Pravno stanje.

§ 12. Kmetijske stanovske zadruge niso podvržene določbam zakona od 9. aprila 1873. o pridobitnih in gospodarskih zadrugah. Za obveznost stanovske zadruge jamči le zadruga kot juristična oseba. Zadruga se zastopa sodno in izvensodno po načelniku ali njegemu namestniku. Vendar morajo biti listine, s katerimi naj se utemeljijo obveznosti nasproti tretjim osebam, podpisane od načelnika in enega člana združnega odbora. Ako se tiče listina kupčije, za katere sklenitev je treba dovoljenja združnega odbora ali višjega dovoljenja, tedaj se mora privoljenje ali odobrenje v listini razložiti s podpisoma dveh članov združnega odbora.

Združni doneski.

§ 13. Stroški ustanovitve kmetijskih stanovskih zdruget, in izdatki, ki naj se sklepom vsacega leta preliminarajo za prihodnje leto, všteti morebitni iz preteklega leta preostali pasivni preostanek, se naj krijejo z doneski združnikov, v kolikor se pokritje ne izvrši po drugih dohodkih. Doneski se pobirajo v obliki doklad k državnemu zemljiškemu davku. Deželno zakonodajstvo določi, od katerega odstotnega postavka državnega davka počenši potrebuje odobritve naložitev doklad. Tudi določi deželno zakonodajstvo tisti odstotni postavek državnega davka, katerega doklade sploh ne smejo prekoračiti.

§ 14. Te doklade se pobirajo od istih organov in z istimi sredstvi kakor državni zemljišni davek in uživajo vse temu pripadajoče zakonite zastavne in prednostne pravice.

§ 15. Proti na podlagi § 14. danemu nakazilu za plačevanje združnih doneskov je tekom 30 dnij po prejetem obvesilu prost priziv na politično okrajno oblast in v drugi in v zadnji inštanci na politično deželno oblast.

Proračun in računski sklep.

§ 16. Deželno zakonodajstvo določuje glede nastavitve in presojevanja proračunov in računskih sklepov, kakor tudi, v koliko se prebitki, ki se pokažejo pri računskem sklepu, porabijo za ustanavljanje rezervnih fondov ali se preneso kot dohodki v prihodnji proračun.

§ 17. Ako stanovska zadruga opusti izvršiti po §§ 13. do 16. ji naložene obveznosti za naložitev združnih doneskov, naznanitev proračuna in računskega sklepa in morebitno zalaganje rezervnega fonda, tedaj se te naredbe vkrenejo po politični okrajni oziroma deželni oblasti, po okolišu ki pride v poštev za dotično stanovsko zadrugo.

Zastopanje vlade in deželnih odborov.

§ 18. Poljedelsko ministerstvo in politična deželna oblast imata pravico odposlati po enega zastopnika v odbor deželnih zdruget.

Deželno zakonodajstvo more določiti, da odpošlje deželni odbor tudi enega zastopnika v odbor deželnih zdruget, kakor tudi, da se v deželah, kjer obstoje okrajna zastopstva, tudi od teh odpošlje zastopnik v odbor dotičnih okrajnih zdruget.

Deželni zemljedelski svet.

§ 19. V onih deželah, v katerih obstoje na podlagi deželnih zakonov kmetijske okrajne zadruge ali deželni zemljedelski svet ima deželno zakonodajstvo določiti pri vpeljanju v tej postavi določene stanovsko združne organizacije natančneje določbe glede razmerja te organizacije napram imenovanim korporacijam.

Pri tem naj posebno veljajo naslednja načela: a) obstoječe kmetijske okrajne zadruge naj se spremene v stanovske zadruge v smislu tega zakona; b) deželni zemljedelski sveti naj se ali spremene v kmetijske deželne zadruge ali vsaj tako prenaredo, da se njih organizacija izdela na podlagi po tej postavi ustanovljenih okrajnih (občinskih) kmetijskih zdruget, in zamorejo prevzeti po tej postavi kmetijskim deželnim zadrugam določene dolžnosti in pravice všteti pravico pobiranja doneskov potom naložitve doklad. (§ 13.)

V vsaki deželi, v kateri obstoji deželni zemljedelski svet s sekcijami ločenimi po narodnostih, naj se ta ločitev pri gori označeni preosnovi obdrži, pri premenitvi deželnega zemljedelskega sveta pa ustanovi tem oddelkom primerno število deželnih zdruget, tudi naj se obdrži pri pridelitvi okrajnih (občinskih) zdruget posameznim sekcijam deželnega zemljedelskega sveta, oziroma deželnim zadrugam za sekcije deželnega zemljedelskega sveta obstoječa ločitev po narodnostih. Ako je v smislu dosedanjih določil obravnavanje posameznih razmer ali oskrbovanje gotovih zavodov v deželnem zemljedelskem svetu po skupnem organu ali po skupnem sodelovanju obeh sekcij dovoljeno, tedaj je pridržano deželnemu zakonodajstvu, ustanoviti določbe o nadaljnem skupnem postopanju v takih razmerah oziroma o skupnem oskrbovanju takih zavodov.

Pri taki preosnovi ali premenitvi deželnega zemljedelskega sveta pristojna deželnemu zakonodajstvu določevati o sestavi in pravilih (§ 10), dalje o pokritju stroškov, sestavi proračuna in računskega sklepa (§§ 13., 16., 17.) konečno o zastopstvu vlade in dežele v zadrugah (§ 18.), kakor je primerno po dotičnem deželnem zakonu o deželnem zemljedelskem svetu dosedaj določeni vravnavi navedenih zadev.

Zveze.

§ 20. V smislu tega zakona v deželi ustanovljene kmetijske stanovske zadruga se morejo v svrhu izvrševanja skupnih gospodarskih nalog združiti v zveze.

Revizija.

§ 21. Poslovanje občinskih in okrajnih kmetijskih stanovskih zadrug kakor tudi v smislu § 1. alineja 2, lit. e ustanovljenih posebnih stanovskih zadrug je podvrženo reviziji po bližnjih nadrejenih zadrugah.

Za revizijo poslovanja deželni zadrug je poklican deželni odbor. Natančneje določbe o izvršitvi te revizije se določijo po deželnem zakonodajstvu.

Višje nadzorstvo.

§ 22. Kmetijske stanovske zadruga so glede zakonitosti njihovega delovanja podvržene nadzorstvu političnih oblastij in v zadnji inštanci poljedelskemu ministertvu. Ako izvrši stanovska zadruga posebno veliko ali opetovano protizakonitost, more politična deželna oblast zaslišavši deželni odbor odrediti razpuščenje (odstavo od urada) vodilnih organov in izreči, da krivi člani njihovi izgube za določen, pet let ne presežajoč čas pasivno volilno pravico za vodstvo zadruga. Natančneje določbe o izvršitvi nadzorstva se določijo ukazoma. Deželnemu zakonodajstvu se pridrži, ustanoviti določbe o razpuščenju stanovskih zadrug.

Oprostitev od pristojbin.

§ 23. Kmetijskim stanovskim zadrugam pristojajo glede kolkovnih in neposrednih pristojbin sledeče olajšave: a) oprostitev od pristojbin za prejemna potrdila o zadružnih doneskih, kakor tudi za vpis postavnega ali eksekutivnega zastavnega prava za njo; b) oprostitev od pristojbin za pogodbe, katere sklepajo stanovske zadruga v smislu tega zakona s pridobitnimi in gospodarskimi in drugačnimi zadrugami in zvezami; c) oprostitev pristojbin za pravila

stanovskih zadrug; d) osebna oprostitev od pristojbin glede vlog in dopisovanje z javnimi oblastimi in uradi izvzemši sodno postopanje; e) oprostitev od pristojbin za izključno o pravnem razmerju zadruga napram njenim članom pisane knjige in poslovne razpise stanovskih zadrug: g) oprostitev od pristojbinskega namestka z ozirom na premakljivo premoženje; z ozirom na nepremakljivo premoženje so podvržene pristojbinskemu namestku v velikosti 1 in pol odstotka vrednosti skupno s pritklinami.

Nova knjiga.

Gosp. Svetoslav Premrou, uradni vodja „Centralne posojilnice“ v Gorici, izda „Navodila za poslovanje in knjigovodstvo v slovenskih raiffeizenskih posojilnicah“. Naročila sprejema g. S. Premrou.

Živinorejske zadruga.

(Ant. Jakopič, kmetovalec)

V Ribnici se snuje zadruga za prešičjerejo. Kako v živo čutimo potrebo takih zadrug, se razvidi iz tega, da se je v Ribnici sprožena misel takoj razširila po cellem okraju in bila pri občnih zborih več posojilnic in kmetijskih zadrug predmet važnih razgovorov.

Vzrokov, da težimo po takih zadrugah imamo kmetje pač dovolj, osobito še v kočevskem okr. glavarstvu.

V te kraje se neprenehoma zanaša svinjska kuga s tem, da brezvestni prašičji trgovci vtihotapijo iz Hrvaške na Kranjsko vže okužene prašiče in jih prodajajo po naših krajih posameznim posestnikom. V kratkem se pojavi kuga med ščetinci onih krajev. Vlada pošlje komisijo, ki po večini pokolje vse prašiče, kar jih je iste kompanije, ki jo je prodajal eden trgovcev. Škode, katero trpe posestniki, jim nihče ne povrne. Posestnik, ki brez vednosti kupi take okužene prašiče je ob

ves denar, kar ga je dal za blago vrhu tega so pa oškodovani tudi drugi posestniki celega okraja, ker vlada prepove vsaktero izvažanje prašičev. V takih razmerah zdihuje naša prašičjereja vže dokaj let.

Ker je prašičjereja glavna, prevažna panoga našega kmetijskega gospodarstva, zato nikakor ne kaže našim kmetom še nadalje kupovati prašiče za debelenje iz tujih krajev, kot smo bili doslej vajeni. Zato je treba resno misliti in skrajni čas je vže, da gremo na delo in si osnujemo živinorejske zadruga za prašiče, kakor tudi za govejo živino, da si vse potrebno doma vzredimo.

Kjer je vže sedaj kako društvo, zadruga, mlekarna, tam je potreba živinorejskih zadrug očitna.

Posojilnice delujejo izključno le z denarnimi sredstvi, imajo svoj cilj in bodo tudi dosegle svoj gotovi namen.

Kmetijske zadruga imajo prevažen namen izvažati kmetijske pridelke neposredno brez posredovanja vmesne kupčije ter ga tako varovati pred deročo konkurenco na eni strani, na drugi pa ga hočejo pri nakupovanji kmetijskih potrebščin varovati pred sleparjenjem. To je vse hvalevredno delo. A kmetje samo s tem ne moremo biti še zadovoljni. Vsak želi iz združenja tudi sam zase gotove pomoči, v tem smislu, da mu združenje povzdigne tudi njegovo gospodarstvo, da more zboljšati in razširiti glavne panoge kmet. gospodarstva.

Vsaka kmetija ima gotove izdatke in dohodki marsikje ne zadostujejo, da bi pokrivali stroške. Zato je pa čisto naravno, da vsaki pravi gospodar z vso svojo družino dela vedno na to, da si pomnoži dohodke.

Ker posameznik v mnogem oziru ne more sam iz svoje moči zboljšati gospodarstva, zato je treba združenja posebno v prospah

uspešne živinoreje, glavne veje našega gospodarstva.

Znano je, da se z umno rejo z vednim boljšanjem plemenske živali dosežejo krasni vspehi v živinoreji. Saj se pleme tako zelo loči od plemena, vrsta od vrste! Eno pleme je posebno pripravno za debelenje, drugo za molžo, še drugo izvrstno vozi itd. Naša deželska živina v sedanjem stanu ne more zadostovati našim potrebam. Treba jo je ne le veliko skrbneje negovati in bolje krmiti, ampak tudi s pazljivim izbiranjem pri plemenitvi požlahtiti njen telesni stroj, ako hočemo, da bomo imeli od živinoreje več dohodkov. Ker si pa posameznik ne more omisliti in dobiti boljših mrjascev, bikov in druge dragocene plemenske živine, da bi z njo zboljšal svojo domačo žival, zato je potreba skupnega postopanja.

Živinorejske zadruge naj bi zbirale člane pod pogojem, da se bodo pri oskrbovanju svoje živine držali načel in pravil, kakor jih narekuje umna živinoreja, katere tolmačica mora biti zadruga. Zadruga bi imela sama v svoji oskrbi plemenske živali ali pa bi jih dala v rejo posestnikom, sebi pa pridržala nadzorstvo. Vsaka zadruga naj bi izdelala krajevnim razmeram primerne načrte za hleve in gnojišča.

Tri stvari so v kmetijstvu najvažnejše, ki druga drugo podpirajo in te so: poljedelstvo, živinoreja in trgovina.

Zato bi bile velike važnosti take zadruge, ki bi te tri panoge kmetijstva združeno vsestransko pospeševale. Kadar se kmetje o svojem žalem kmečkem položaju razgovarjamo, vselej zadenemo ob dve skali, ki nam zastavita pot in vsak pameten razgovor izpremenita v nevredno zdihovanje in izraze brezplodnih želja. Ko bi bilo to in to!

Ti dve preporni točki sta krma pa denar. — Da bi si kmet zboljšal in postavil take hleve, da bi

mu živina vspevala in dajala boljših dohodkov — ni denarja. Da bi napravil dobra gnojišča in s tem skrbel za dober gnoj njivam in travnikom — ni denarja. Travniki in njive pa zdihujejo ravno tako — ni dobrega gnoja. Gospodar pa gre v hlev in želi imeti dobro rejeno živino, pa vidi vse mršavo in suho — oh kaj hočem, ko ni krme! Mlekarstvo bi dajalo še nekaj dohodkov, toda krava pri gobcu molze, pravi pregovor. Čim bolj se krave krmijo, več je mleka, več denarja. A zopet se toži — ni krme.

Ako se pa nekoliko ozremo po naših domačijah, kaj vidimo? Hlev stoji navadno poleg hiše, teman, brez oken, tla kotanjasta, živina stoji pri jaslih kakor na bregu, z zadnjim koncem pa v globokem močvirju tiči. Gnojišče se razprostira med hišo in hlevom na dolgo po globoki grapi. Gnoj se izkidava k hišnemu zidu ali pa na kak solnčni kraj, kjer ga danes solnce izžiga, jutri pa veter izpira. Gnojnica pa veselo curlja proti občinski cesti po široki strugi dvorišča in črnnozelenkaste mlakuže se spreminjajo v vseh mavričnih barvah, žabam v zabavo, našim nosovom v nevoljo.

To je površna slika vnanjega lica naših sel. Ako se hoče kmečkemu stanu res pomagati, treba resne temeljite pomoči z združenimi močmi.

Koliko se lepega govori, piše po knjigah in časnikih, a brez vspeha, zato ker posamezni kmetovalec nima časa, tudi ne tiste zmožnosti, da bi zamogel koristne nauke iz knjig popolno umevati in sebi v korist obračati ravnajoč se po njih. Besede mičejo, vzgledi vlečejo. Živa beseda več zaleže, kakor tiskana. To pravilo nam kaže, da ni samo govoriti in kmečkemu stanu v pomoč pisati, ampak delati se mora.

Zato odgovorimo na vprašanje, kako pomagati in delati za povzdigo kmečkega stanu?

Pred vsem je treba, kakor sem rekel, z družinimi močmi delati. Ustanoviti in razširiti kmetijske zadruge tako, da bodo vse tri panoge kmet. gospodarstva, trgovino, živinorejo in poljedelstvo pospeševale in negovale.

Vsaka zadruga naj bi po mojih mislih imela po dva upravnika enega za trgovino, drugega za tehnično stran, živinorejo in poljedelstvo. Za pouk združnih upravnikov naj bi skrbela vsestransko Gospodarska Zveza s poučnimi tečajji. Deželni potovalni učitelji za kmetijstvo, kakor tudi kmetijska šola ne morejo zadostiti nalogi v mojem smislu. Ako bi se nastavili potovalni učitelji po deželi, kaj bi to pomagalo, ako bi dva trikrat na leto imeli predavanje v kakem kraju. Potreba je učitelja, ki bi dejansko kazal in vsestransko poučeval kmetovalce vedno v kraju samem. Tudi kmetijske šole so hvale vredna naprava. A kaj hoče, ker so oddaljene in na splošno kmečkim sinovom iz različnih vzrokov nepristopne. Zato moramo za kmetijstvo učitelja imeti doma in naj bi zanj skrbela zadruga. Skoro v vsakem kraju se dobi eden ali drugi, ki ima veselje do kmetijstva ki rad čita knjige, tičoč se teh nauk. Taki mladeniči ali možje naj bi se poiskali in nastavili kot voditelji umnega poljedelstva in živinoreje. Ni sicer, da bi moral biti strokovno v teh stvareh izobražen ali da bi moral leta in leta obiskovati kmetijske šole. Dovolj bi bilo, da bi k njihovim lastnim izkušnjam Gospodarska Zveza pridejala potrebnega dopolnila s poučnimi tečajji, največ po zimi in jih spopolnjevala z dobrimi knjigami in časniki ter tako stopila s takimi kmečkimi učitelji v ožjo zvezo.

Taki združni upravniki bi vsako leto po nekaj dnij obiskali kmetijske šole in ogledali dobro urejena gospodarstva drugodi.

Vsaka zadruga bi po krajevnih razmerah določevala načrte dobrih hlevov ter skrbela za napravo umnih gnojišč. Hlevi bi morali biti primerno svetli, suhi, zidani in obokani. Vsak združnik bi moral tisto živino, kar bi je imel odveč, teleta in starejšo plemensko rabljivo žival prodati zadrugi kot prvemu opravičencu, zadruga bi potem oddajala pa drugim udom, kateri bi potrebovali tako blago, po primerni ceni.

Županstva in občinski zastopi naj bi na ta način potom zadržug z ozirom na stavbinski red pazili, da bi se po naših vaseh gledalo na red in iz zdravstvenih ozirov tudi na snažnost kmečkih dvorišč. V zdravih in ugodnih hlevih mora biti lepa živina, dobiti pa mora tudi zadosti dobre krme. V pridelovanje dobre krme mora naš kmetovalec obrniti vso skrb. Vendar pa mora v sedanjih razmerah naš kmet sejati in pridelovati nekatera žita, ki baš danes nimajo cene. Ako bi se na te prostore sejale krmske rastline, koliko bi bilo več krme. Ker pa so gospodarska poslopja sploh večinoma krita s slamo, zato moramo vsako leto po več njiv obsejati s pšenico in ržjo, da pridelamo potrebne škope (škompe) za strehe.

(Dalje prih.)

V mesecu februariju :

Buzetsko društvo za štednjo i zajmove (Istra): Prejemki 6252 K 39 h, izdatki 4384 K 89 h, denarni promet 10637 K 28 h, prejete hranilne vloge 256 K — h, izplačane hranilne vloge 620 K — h, dana posojila 3691 K, vrnena posojila 1920 K 23 h.

V mesecu mareu :

Hranilnica in posojilnica v Tomišlju: Prejemki 9799 K 66 h, izdatki 6553 K 68 h, denarni promet 16353 K 34 h, prejete hranilne vloge 1690 K — h, izplačane hranilne vloge 2222 K — h, dana posojila 4320 K, vrnena posojila 3090 K.

Hran. in pos. v Šmartnem pri Litiji: Prejemki 5360 K 06 h, izdatki 3410 K 64 h, denarni promet 8770 K 70 h, prejete hranilne vloge 1654 K — h, izplačane hranilne vloge 370 K — h, dana posojila 1640 K, vrnena posojila 830 K — h.

V mesecu aprilu :

Hran. in pos. v Cerknem na Goriškem: Prejemki 32490 K 72 h, izdatki 39393 K 70 h, denarni promet 71884 K 42 h, prejete hranilne vloge 26237 K 70 h, izplačane hranilne vloge 29845 K 29 h, dana posojila 9101 K — h, vrnena posojila 3327 K 20 h.

Hranilnica in posojilnica v Cirknici: Prejemki 24825 K 27 h, izdatki 15364 K 04 h, denarni promet 40189 K 31 h, prejete hranilne vloge 11669 K 30 h, izplačane hranilne vloge 10390 K 87 h, dana posojila 4140 K, vrnena posojila 1050 K.

Hranilnica in posojilnica v Rovtah pri Logatcu: Prejemki 6026 K 66 h, izdatki 4624 K 09 h, denarni promet 10650 K 75 h, prejete hranilne vloge 3485 K — h, izplačane hranilne vloge 3258 K 21 h, dana posojila 1342 K 20 h, vrnena posojila 1000 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Tomaji: Prejemki 2365 K 66 h, izdatki 2307 K 60 h, denarni promet 4673 K 26 h, prejete hranilne vloge 1426 K — h, izplačane hranilne vloge 484 K 33 h, dana posojila 1800 K — h, vrnena posojila 601 K 47 h.

Hranilnica in posojilnica v Leskovici: Prejemki 4457 K 56 h, izdatki 4422 K 36 h, denarni promet 8879 K 92 h, prejete hranilne vloge 1331 K 50 h, izplačane hranilne vloge 1496 K 37 h, dana posojila 2900 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Tomišlju: Prejemki 8331 K 09 h, izdatki 4727 K 52 h, denarni promet 13058 K 61 h, prejete hranilne vloge 2788 K — h, izplačane hranilne vloge 1828 K 34 h, dana posoj. 2490 K — h, vrnena posojila 2000 K.

Hranilnica in posojilnica v Šmartnem pri Litiji: Prejemki 10885 K 01 h, izdatki 5754 K 10 h, denarni promet 16639 K 11 h, prejete hranilne vloge 8732 K — h, izplačane hranilne vloge 642 K — h, dana posojila 5100 K — h, vrnena posojila 75 K — h.

Hranilnica in pos. v Kranjski Gori: Prejemki 19196 K 78 h, izdatki 15873 K 40h, denarni promet 35070 K 18 h, prejete hranilne vloge 8990 K — h, izplačane hranilne vloge 4375 K 86 h, dana posojila 7360 K, vrnena posojila 1100 K — h.

Dabile

na

prvi redni občni zbor Zadružne tiskarne v Ljubljani

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se vrši

v nedeljo, dne 29. junija 1902

ob 6. uri zvečer

v posvetovalnici „Ljudske posojilnice“ v Ljubljani, Kongresni trg št. 2.

Dnevni red :

1. Poročilo provizoričnega upravnega sveta.
2. Potrjenje letnih računov in bilance za 1901.
3. Sklepanje o porabi čistega dobička.
4. Volitev upravnega sveta devetero članov.
5. Volitev nadzorstva petero članov.
6. Slučajnosti.

V Ljubljani, 10. junija 1902.

Provizorični upravni svet:

Dr. Šusteršič l. r., Franc Leskovic l. r., J. Vencajz l. r.

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

Šebreljska štedilna posojilnica na Goriškem je imela prometa v mesecu januariju 1902 . . . 4924 K 19 h

„ februarju . . .	13616 „ 60 „
„ marcu . . .	12815 „ 35 „
„ aprilu . . .	15039 „ 14 „
„ maju . . .	6825 „ 52 „
Skupaj . . .	53220 K 80 h

Badernsko društvo za štednjo i zajmove za mesec januar, februar in marc: Prejemki 7751 K 19 h, izdatki 6288 K 08 h, denarni promet 14039 K 27 h, prejete hranilne vloge 2103 K 30 h, izplačane hranilne vloge 136 K — h, dana posojila 2825 K 85 h, vrnena posojila 420 K.

Za mesec januar :

Buzetsko društvo za štednjo i zajmove (Istra): Prejemki 6648 K 27 h, izdatki 3025 K 51 h, denarni promet 9673 K 78 h, prejete hranilne vloge 2271 K 63 h, izplačane hranilne vloge 144 K 48 h, dana posojila 1577 K 50 h, vrnena posojila 1117 K 89 h.

VABILO

k

ZVEZINI SKUPŠČINI

„Gospodarske zveze“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo,

v četrtek, dne 26. junija 1902 ob 10. uri dopoludne

v dvorani »Katoliškega doma« v Ljubljani.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo načelstva.
- 2.) Odobritev letnega računa in bilance.
- 3.) Volitev 11. članov „Zvezinega odbora“.*)
- 4.) Poročilo „Zvezinega revizorja“ o revizijah.
- 5.) Poročilo „Zvezinega revizorja“ o razvoju združništva v „Zvezinem okolišu“.
- 6.) Zadruga in trgovina, poroča Fran Rozman.
- 7.) Poročilo pripravljalnega odbora „lesne izvozne zadruga“ poroča dr. Krek.
- 8.) Slučajnosti.

*) Izžrebani so naslednji gg. odborniki: Belec Anton, Jaklič Fran, Kromar Ivan, dr. Evgen Lampe, dr. J. Pavlica, Stele Ivan, dr. Schweitzer Viljem, Šubic J., dr. D. Trinajstič in Tršar Franc.

Izveček iz pravil § 19.: Zvezina skupščina je občni zbor zadruga. Zvezina skupščina sestaja :

- 1.) iz odposlancev Zvezinih zadrug,
- 2.) iz Zvezinih trgovcev,
- 3.) iz Zvezinih obrtnikov,
- 4.) iz Zvezinih rednih članov.

Vsako Zvezino zadrugo zastopa na Zvezini skupščini njen načelnik. Če pa ta pri Zvezini skupščini ni prisoten, zastopa Zvezino zadrugo pooblaščenec, ki se izkaže s pravilno izdelanim pooblastilom načelstva Zvezine zadruga. Na isti način se vdeležujejo Zvezine skupščine Zvezine podružnice in sploh vse kot člani vpisane juristične osebe.

Vsaka Zvezina zadruga, ki je založila glavni delež prve vrste, ima na Zvezini skupščini za vsak založeni glavni delež prve vrste 5 glasov. Vsak glavni delež druge vrste daje zadevni Zvezini zadrugi na Zvezini skupščini jeden glas.

Trgovskih deležev daje 10, obrtnih deležev 20, opravičnih deležev pa 50 po jeden glas. Na podlagi te vrste deležev zamore na občenem zboru tedaj le tisti združnik glasovati, ki ima svojih ali pa s pooblastilom v zastopstvo izročeni deležev toliko, da reprezentuje bodisi 10 trgovskih, 20 obrtnih ali 50 opravičnih deležev.

Ta glasovalna pravica pa velja le z omejitvijo, da noben združnik na podlagi trgovskih, obrtnih ali opravičnih deležev ne sme oddati več nego 2 glasova.

Vsaka Zvezina podružnica ima kot taka na Zvezini skupščini en glas.

Zvezina naznanila.

P. T. člani in naročniki, kateri članarine ozir. naročnine za leto 1902. še niso poravnali se opozarjajo, da ako tega nemudoma ne store se bodo iz združnega imenika črtali.

VABILO

na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Marezigah

registr. zadruga z neomejeno zavezo, koji se bode vršil v nedeljo dne 22. junija ob 4. uri popoldne v združnih prostorih.

Dnevni red:

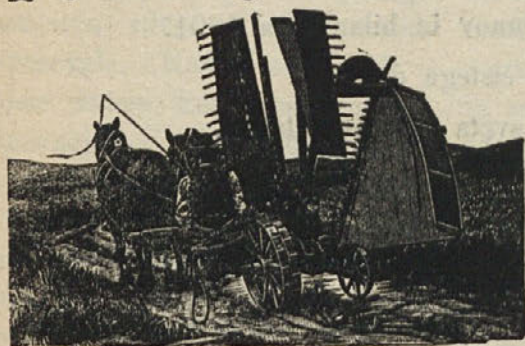
1. Poročilo načelstva.
 2. Poročilo nadzorstva.
 3. Odobrenje računa za l. 1901.
 4. Spremembe pravil itd. §§ 16., 23., 35. in 36.
 5. Volitev načelstva in nadzorstva.
 6. Slučajnosti. Načelstvo.
- V Marezigah 5. junija 1902.

Stroji za žetev

„Star“

so najboljši na svetu.

Zahtevajte novi glavni katalog od tovarne za stroje

Jos. Friedlaender-ja

Dunaj XX, Dresdnerstrasse 42—46.

Predzadnji teden!

Žrebanje nepreklicno

19. junija 1902.

Vse dobitke izplačajo prodajalci po 10% odbitku v gotovini.

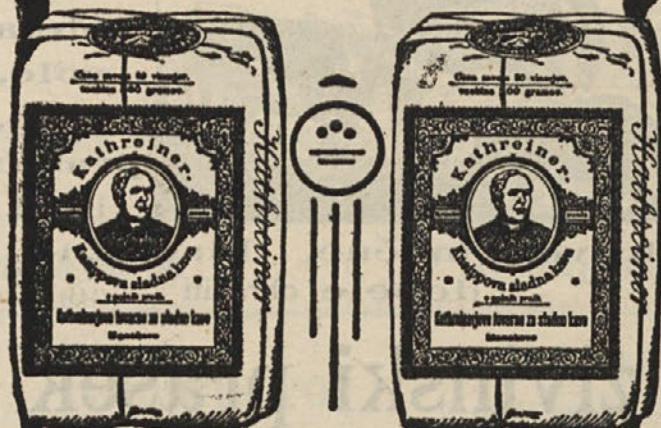
1 glavni dobitek	à	50.000 K
1 „ „	à	5.000 „
1 „ „	à	3.000 „
2 „ „	à	2.000 „
5 dobitkov	à	1.000 „
10 „ „	à	500 „
20 „ „	à	200 „
60 „ „	à	100 „
100 „ „	à	50 „
300 „ „	à	20 „
3500 „ „	à	10 „

Srečke gledaliških igralcev á 1 Krono

priporoča:
J. C. Mayer
banka v Ljubljani.

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Samo v teh zavojih se
dobiva pristna, tako
splošna priljubljena

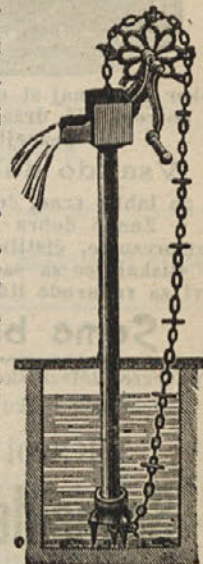
Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava

Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju
tedaj si kupi gnojnice jeziti,
(142) 12-5

**Klementovo
pumpo na verige,**

katera prekosi po svoji čudo-
vito veliki izvršitvi in trajnosti
vse druge pumpe. Ta ne ob-
stoji niti iz dil ali zaklopki, niti
iz usnjatih cevij.

Nemogoče je sploh, da
bi se zamašila, zamrznila
ali polomila; veliko posest-
nikov ne izda pri 20letni upo-
rabi niti vinarja za popravo.
Nad 3000 jih je v rabi; več
sto pohval o njih nam je došlo.
Razpošiljam to pumpo na 6te-
denski poskus; ako bi bila pa
ta nerabljiva, vzamem jo brez
vsake odkšodnine nazaj.

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobcih-Roudnici ob/L.

Ing. Math. Quinz, Dunaj

III/2 Obere Weissgärberstr. 14.

Patent «Lanz»-ov

Posnemalnik za mleko

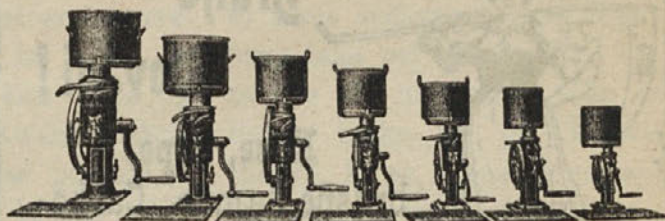
na roko in močno silo garanto-
vano najboljšo posnemanje.

140 12-9 Zaloga
vseh poljedelskih strojev
stroji za košnjo po amerikan-
skem sistemu Jones

Do 1 kilo surovega masla dobimo od krave na teden
več, ako rabimo posnemalnik (najboljši na svetu)

„Teutonia“

Cene:	500	300	200	130	100	75	50 litrov na uro
	775	460	350	275	240	210	150 kron

ocarinjen z Dunaja ali pa od avstrijske meje. Posnemalnik „Teutonia“ se dobiva naravnost iz tovarne ali pa iz skladišča na Dunaju.

Zastopništva na gotov račun ali pa proti proviziji ustanavljajo se do 1. aprila t. l. po posebno prikladnih izvanrednih pogojih.

Vsa vprašanja treba je poslati na

(146) x-6

»Märkische Maschinenbau-Anstalt »Teutonia« G. m. b. H.
Frankfurt a. Oder.

Novo!

Novo!

Novo!

Ročni stroji za sejati

za deteljo, travna semena,
rž, oves, ječmen, koruzo itd.

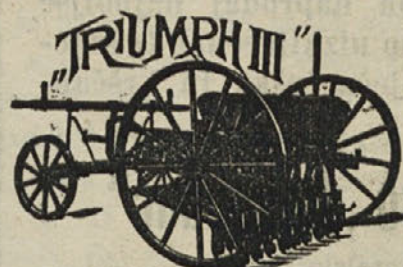
Prednosti: Prihranitev se-
mena, rednost v sejanji, velikanska
hitrost. Porabljivost po gorovji,
jarkih in zakotjih. — Ceno in trpežno.

Cena: 50 K za en stroj proti povzetju z Dunaja.

Glavna prodajalnica: (124) 10-10

ECHINGER & FERNAU, Wien, XV. Neubaugürtel 7 u. 9.

— Razglednike na zahtevanje. —

„Triumph III“

je na Avstrijskem
najboljši stroj
za sejati.

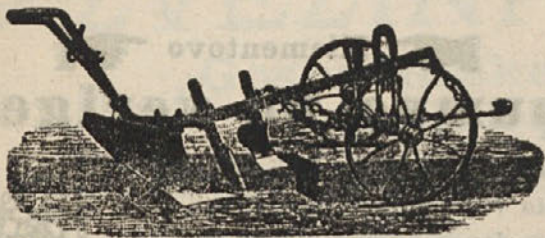
== Posebna tovarna ==

Josip Friedlaender

145 15-6 Dunaj, XX., Dresdnerstr. 42.

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Kdor rabi za spomlad

dober plug, naj si ogleda naše jeklene pluge, katerih ni potreba nič držati, — za orati so veliko lažji in trpežnej kakor navadni plugi.

Vsako dobi plug na poskušnjo

in ga lahko vrne, če mu ne ugaja.

Znano dobra in lahko tekoča vrtila, mlatilnice, slamoreznice, čistilnice, mlini za žito s kameni, mlini in stiskalnice za sadje in grozdje, vse vrste trombe in cevi za vodovode itd. v veliki izbiri v zalogi.

Samc blage prve vrste.

Traverze, železniške šine in vse potrebščine za stavbe dobi se po jako nizki ceni in točni postrežbi pri

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

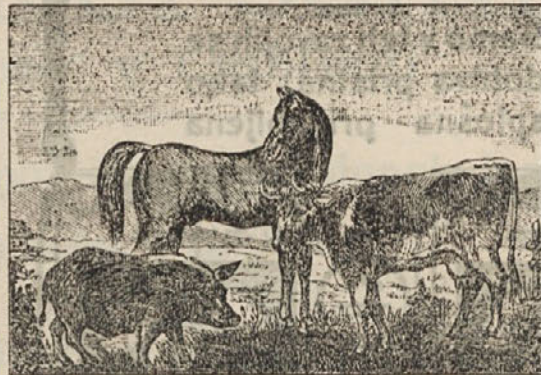
trgovina z železnino na debelo in drobno in zaloga poljedeljskih strojev

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

(135) —11

Vsak kmetovalec

se lahko prepriča, da je najboljšo sredstvo konje, krave, teleta, vole, ovce, prašiče i. t. d.

zdrave, močne, hlastežne in debele ohraniti (144) 24—6

živinski prašek

iz lekarne Piccoli „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta.

Zavitek 1/4 kile velja 50 vinarjev; 10 zavitkov 4 krone.

Pošiljatvena naročila proti povzetju.

Bratje Slovani!

Kose, srpe, brusne kamne „Carborundum“, vitelje, vsakovrstne oprave za poljedelstvo in podrobnosti za dom ni treba

pri naših nasprotnikih kupovati.

Vse to ima naprodaj najboljšo kakovosti in po nizkih cenah iz kmetovalecev sestojeca češka in krščanska tvrdka: (149) 4—3

Družstvo „Hospodar“

zasýlatelský závod

v Hustopečích u Hranic (Mähren).

Zahtevajte obširne cenike, katere vsakomur brezplačno in poštne prosto dopošljemo.

C. kr. priv. pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(134) 24—11

Jajca za valjenje

148 6—5 od plemenitih kur, kakor:

Plymuth Rok	eno po	40 vin.
Hudan velike z čopom		40 „
Dorking srebrnovratne		40 „
bele		50 „
Leghorn bele		50 „
Paduwanke bele		50 „
Taljane progaste		50 „
Vyandot zlatoprogaste		50 „
Lak srebrni		60 „
Hamburški zlatoprizni domači fazan		60 „
belgijske velike kunce prodaja		

Ivan Kranjc

v Št. Ilju p. Velenje, Štajarsko.

Manj ko 10 jajc se ne odpošlje.